ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Өвөрхангай аймгийн Нисэх буудал 2021 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ӨВА-2022/1/НА-СТА-ТӨА

Цахим хуудас: www.audit.mn Өвөрхангай аймаг 2022 он	Өвөрхангай аймгийн Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: О.Батжаргал Утас: 70323253 Цахим хаяг: Аудитын менежер: Д.Гансүх Утас: 99328832 Цахим хаяг: Ахлах аудитор: Б.Эрдэнэцэцэг Утас: 70323108 Цахим хаяг: Аудитор: С.Долгорсүрэн Утас: 99068026 Цахим хаяг: dolgorsiren_8026@yahoo.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1.Аудитын санал дүгнэлт ....
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан 3
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан 3
2.2 Аудит хийсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайлан 7
2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан 9
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан 10
2.5 Техник, эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний гүйцэтгэл 13
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга...................................... **Error! Bookmark not defined.**
3.1 Байгууллагын үйл ажилагаа 16
3.2 Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй эрх зүйн орчин 16
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого.. 17
4. Аудитын тайлан 16
4.1 Ерөнхий зүйл...20
4.2 Дотоод хяналт 20
4.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал...21
4.4 Материаллаг байдал...21
5. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 21
5.1 Шилэн дансны мэдээлэл ....**Error! Bookmark not defined.**
6. Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт..... **Error! Bookmark not defined.**
7. Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал............................... **Error! Bookmark not defined.**
8. Аудитын илрүүлэлт .... **Error! Bookmark not defined.**
8.1 Залруулсан алдаа...
8.2 Төлбөрийн акт ....

8.3 Албан шаардлага..**Error! Bookmark not defined.**
8.4 Зөвлөмж ....**Error! Bookmark not defined.**
9. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл........................ **Error! Bookmark not defined.**

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
СТОУС	Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ХӨРӨНГӨ**	**0**	**0**
1.1	**Эргэлтийн хөрөнгө**	**0**	**0**
1.1.1	Мөнгө,түүнтэй адилтгах хөрөнгө	302,011.46	349,593.11

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1.1.2	Дансны авлага	107,205.67	0
1.1.3	Татвар, НДШ – ийн авлага	0	0
1.1.4	Бусад авлага	0	9,966.00
1.1.5	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	0	0
1.1.6	Бараа материал	33,800,941.28	29,593,949.03
1.1.7	Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	0	0
1.1.8	Бусад эргэлтийн хөрөнгө	0	0
1.1.9	Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө (борлуулах бүлэг хөрөнгө)	0	0
1.1.10	Системийн авлага	0	0
	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	**34,210,158.41**	**29,953,508.13**
1.2	**Эргэлтийн бус хөрөнгө**	**0**	**0**
1.2.1	Үндсэн хөрөнгө	797,287,927.65	700,908,085.87
1.2.2	Биет бус хөрөнгө	48,828,888,059.06	48,828,481,000.71
1.2.3	Дуусаагүй барилга	0	0
1.2.4	Биологийн хөрөнгө	0	0
1.2.5	Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт	0	0
1.2.6	Хайгуул ба үнэлгээний хөрөнгө	0	0

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1.2.7	Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	0	1,054,270.01
1.2.8	Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	0	0
1.2.9	Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө (борлуулах бүлэг хөрөнгө)	0	0
1.2.10	Хуримтлагдсан элэгдэл	0	0
	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	**49,626,175,986.72**	**49,530,443,356.60**
1.3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**49,660,386,145.12**	**49,560,396,864.73**
2	**ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ӨМЧ**	**0**	**0**
2.1.	**Өр төлбөр**	**0**	**0**
2.1.1	Богино хугацаат өр төлбөр	0	0
2.1.1.1	Дансны өглөг	0	0
2.1.1.2	Цалингийн өглөг	180,000.00	0
2.1.1.3	Татварын өр	20,000.00	0
2.1.1.4	НДШ - ийн өглөг	0	0
2.1.1.5	Богино хугацаат зээл	0	0
2.1.1.6	Хүүний өглөг	0	0
2.1.1.7	Ногдол ашгийн өглөг	0	0
2.1.1.8	Урьдчилж орсон орлого	0	0

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
2.1.1.9	Нөөц /өр төлбөр/	0	0
2.1.1.10	Бусад богино хугацаат өр төлбөр	0	0
2.1.1.11	Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө (борлуулах бүлэг хөрөнгө) - нд хамаарах өр төлбөр	0	0
2.1.1.12	Системийн өглөг	0	0
	Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн	**200,000.00**	**0**
2.1.2	**Урт хугацаат өр төлбөр**	**0**	**0**
2.1.2.1	Урт хугацаат зээл	0	0
2.1.2.2	Нөөц /өр төлбөр/	0	0
2.1.2.3	Хойшлогдсон татварын өр	0	0
2.1.2.4	Урьдчилж орсон орлого - Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар	0	0
2.1.2.5	Бусад урт хугацаат өр төлбөр	0	0
2.1.2.6	**Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн**	**0**	**0**
2.2	**Өр төлбөрийн нийт дүн**	**200,000.00**	**0**
2.3	**Эздийн өмч**	**48,925,060,774.39**	**48,925,060,774.39**
2.3.1	Өмч: - төрийн	48,825,426,000.00	48,825,426,000.00
2.3.2	- хувийн	0	0
2.3.3	- хувьцаат	0	0

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
2.3.4	Нэмж төлөгдсөн капитал	0	0
2.3.6	Халаасны хувьцаа	0	0
2.3.5	Нэмж төлөгдсөн капитал	0	0
2.3.6	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	99,634,774.39	99,634,774.39
2.3.7	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	0	0
2.3.8	Хойшлогдсон орлого	0	0
2.3.9	Хуримтлагдсан ашиг	735,125,370.73	635,336,090.34
	Эздийн өмчийн дүн	**49,660,186,145.12**	**49,560,396,864.73**
2.4	**ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН**	**49,660,386,145.12**	**49,560,396,864.73**

2.2 Аудит хийсэн орлогын тайлан /төгрөгөөр/

Мөр	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	Борлуулалтын орлого (Цэвэр)	602,988.14	999,369.00
2	Борлуулалтын өртөг	1,043,358,715.26	1,014,443,189.39
3	**Нийт ашиг (алдагдал)**	**-1,042,755,727.12**	**-1,013,443,820.39**
4	Түрээсийн орлого	0	0
5	Хүүний орлого	260,645.99	0

6	Ногдол ашгийн орлого	0	0
7	Эрхийн шимтгэлийн орлого	0	0
8	Бусад орлого	923,022,560.09	945,036,355.63
9	Борлуулалт маркетингийн зардал	0	0
10	Ерөнхий ба удирдлагын зардал	1,650,000.00	1,500,000.00
11	Санхүүгийн зардал	0	0
12	Бусад зардал	25,349,232.00	29,881,815.63
13	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	0	0
14	Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	0	0
15	Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	0	0
16	Хөрөнгө оруулалт борлуулсанаас үүссэн олз (гарз)	0	0
17	Бусад ашиг (алдагдал)	0	0
18	**Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)**	**-146,471,753.03**	**-99,789,280.39**
19	Орлогын татварын зардал	0	0
20	**Татварын дараах ашиг (алдагдал)**	**-146,471,753.03**	**-99,789,280.39**
21	**Зогсоосон үйл ажиллагааны татварын дараах ашиг (алдагдал)**	**0**	**0**
22	**Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)**	**-146,471,753.03**	**-99,789,280.39**
23	Бусад дэлгэрэнгүй орлого	0	0
24	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдлийн зөрүү	0	0

25	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	0	0
26	Бусад олз гарз	0	0
27	**Орлогын нийт дүн**	**0**	**0**
28	**Нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашиг (алдагдал)**	**-146,471,753.03**	**-99,789,280.39**

2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан /төгрөгөөр/

Д/д	Үзүүлэлт	Өмч	Халаасны хувьцаа	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн
1	**2019 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга	0	0	0	0	0	0	0	0
3	**Залруулсан үлдэгдэл**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Бусад дэлгэрэнгүй орлого	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Өмчид гаргасан өөрчлөлт	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0	0	0	0	0	0	0	0
9	**2020 оны 12 - р сарын 31-ний үлдэгдэл**	**48,825,426,000.00**	**0**	**0**	**99,634,774.39**	**0**	**0**	**735,125,370.73**	**49,660,186,145.12**

Д/д	Үзүүлэлт	Өмч	Халаасны хувьцаа	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн
10	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга	0	0	0	0	0	0	0	0
11	**Залруулсан үлдэгдэл**	**48,825,426,000.00**	**0**	**0**	**99,634,774.39**	**0**	**0**	**735,125,370.73**	**49,660,186,145.12**
12	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	0	0	0	0	0	0	-99,789,280.39	-99,789,280.39
13	Бусад дэлгэрэнгүй орлого	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Өмчид гаргасан өөрчлөлт	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0	0	0	0	0	0	0	0
17	**2021 оны 12 - р сарын 31-ний үлдэгдэл**	**48,825,426,000.00**	**0**	**0**	**99,634,774.39**	**0**	**0**	**635,336,090.34**	**49,560,396,864.73**

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан /төгрөгөөр/

Д/д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ	0	0
1.1	**Мөнгөн орлогын дүн (+)**	**696,846,330.96**	**827,231,962.20**
1.1.1	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	0	0
1.1.2	Эрхийн шимтгэл, хураамж, төлбөрийн орлого	0	0
1.1.3	Даатгалын нөхвөрөөс хүлээн авсан мөнгө	0	0

Д/д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1.1.4	Буцаан авсан албан татвар	0	0
1.1.5	Татаас, санхүүжилтийн орлого	687,329,000.00	814,286,000.00
1.1.6	ҮҮА-ны бусад мөнгөн орлого	9,517,330.96	12,945,962.20
1.1.6.1	Банк хоорондын гүйлгээ	0	0
1.2	**Мөнгөн зарлагын дүн (-)**	**699,564,807.95**	**827,184,380.55**
1.2.1	Ажиллагчдад төлсөн	413,774,402.38	418,412,954.63
1.2.2	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	120,809,849.27	148,818,337.08
1.2.3	Бараа материал худалдан авахад төлсөн	31,186,160.00	33,462,500.00
1.2.4	Ашиглалтын зардалд төлсөн	19,178,652.52	24,734,563.30
1.2.5	Хүүний төлбөрт төлсөн	0	0
1.2.6	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	15,520,496.80	32,816,072.00
1.2.7	Татварын байгууллагад төлсөн	71,324,982.70	118,346,443.95
1.2.8	Даатгалын төлбөрт төлсөн	769,608.00	651,798.00
1.2.9	ҮҮА-ны бусад мөнгөн зарлага	27,000,656.28	49,941,711.59
1.2.9.1	Банк хоорондын гүйлгээ	0	0
1.3	**Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн**	**-2,718,476.99**	**47,581.65**
2	Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ	0	0
2.1	**Мөнгөн орлогын дүн (+)**	**260,645.99**	**0**

Д/д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
2.1.1	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	0	0
2.1.2	Биет бус хөрөнгө борлуулсны орлого	0	0
2.1.3	Хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого	0	0
2.1.4	Бусад урт хугацаат хөрөнгө борлуулсны орлого	0	0
2.1.5	Бусдад олгосон зээл, мөнгөн урьдчилгааны буцаан төлөлт	0	0
2.1.6	Хүлээн авсан хүүний орлого	260,645.99	0
2.1.7	Хүлээн авсан ногдол ашиг	0	0
2.1.8	ХО бусад мөнгөн орлого	0	0
2.2	**Мөнгөн зарлагын дүн (-)**	**0**	**0**
2.2.1	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	0	0
2.2.2	Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	0	0
2.2.3	Хөрөнгө оруулалт олж эзэмшихэд төлсөн	0	0
2.2.4	Бусад урт хугацаат хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	0	0
2.2.5	Бусдад олгосон зээл болон урьдчилгаа	0	0
2.2.6	ХО бусад мөнгөн зарлага	0	0
2.3	**Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн**	**260,645.99**	**0**
3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ	0	0
3.1	**Мөнгөн орлогын дүн (+)**	**0**	**0**

Д/д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
3.1.1	Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	0	0
3.1.2	Хувьцаа болон өмчийн бусад үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	0	0
3.1.3	Төрөл бүрийн хандив	0	0
3.1.4	СҮА-ны бусад мөнгөн орлого	0	0
3.2	**Мөнгөн зарлагын дүн (-)**	**0**	**0**
3.2.1	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	0	0
3.2.2	Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн	0	0
3.2.3	Хувьцаа буцаан худалдан авахад төлсөн	0	0
3.2.4	Төлсөн ногдол ашиг	0	0
3.2.5	СҮА-ны бусад мөнгөн зарлага	0	0
3.3	**Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн**	**0**	**0**
4	**Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ**	**-2,457,831.00**	**47,581.65**
4	**Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ**	**-2,457,831.00**	**47,581.65**
5	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**	**2,759,842.46**	**302,011.46**
6	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**	**302,011.46**	**349,593.11**

2.5 Техник, эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний гүйцэтгэл

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020 оны гүйцэтгэл	2021 оны

				Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	**Нийт орлого**	**төг**		**500,000.00**	**532,080.00**	**-32,080.00**	**106.42**
2	Санхүүжилтийн орлого	төг	893,254,703.27		943,380,636.09		
	Нийт зарлага	**төг**	**993,225,300.00**	**949,906,400.00**	**911,662,090.00**	**38,244,310.00**	**95.97**
	Үүнээс					-	
1	Ерөнхий удирдлагын зардал	төг	1,650,000.00		1,500,000.00	-1,500,000.00	
1	Татвар төлөхийн өмнөх ашиг	төг	-146,471,753.03		99,789,280.39	-99,789,280.39	
3	Цэвэр ашиг алдагдал	төг	-146,471,753.03		99,789,280.39	-99,789,280.39	
4	Нийт ажиллагсадын тоо	ш	30.00	30.00	30.00	-	100.00
5	Цалингийн зардал	төг	598,461,520.20	650,454,000.00	572,039,700.00	78,414,300.00	87.94
	Эд хогшил урсгал засварын зардал	**төг**	**51,336,014.87**	**84,449,000.00**	**91,824,410.00**	**-7,375,410.00**	**108.73**
	Томилолт	төг	11,798,454.11	13,615,000.00	91,318,610.00	-77,703,610.00	

Хувь
106.42

100.00
87.94
108.73

3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

3.1 Байгууллагын үйл ажилагаа

Нисэх буудлын зорилго нь Нислэгийн аюулгүй байдлыг ханган, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд ямар нэгэн сааталгүй, зөрчил дутагдалгүй ажиллах. Тогтмол нислэгтэй болоход оршино.
Өвөрхангай Нисэх буудлын үйл ажиллагааны чиглэлийг Монгол улсын нутаг дэвсгэр, агаарын зайд эдийн засгийн үр ашигтай агаарын навигацийн үйлчилгээ, нисэх буудлын үйлчилгээ үзүүлэх, удирдан чиглүүлэх, зохион байгуулалтаар хангах гэж тодорхойлжээ. ИНЕГ-ИНҮТ-ын харьяа Өвөрхангай аймаг дахь самбар нисэх буудал бөгөөд Арвайхээр, Хархорин, Хужирт, Богд-Даланд олон улсын өнгөрөлтийн станц гэсэн 4 салбартайгаар үйл ажиллагаа явуулдаг.

Байгууллагын улсын бүртгэлийн гэрчилгээнд Иргэний нисэхийн үндэсний төв Төрийн өмчит ААТҮГ, Иргэний нисэхийн үндэсний төвийн харьяа Өвөрхангай нисэх буудал гэсэн статустай байна. Өмчийн 100 хувийг төр эзэмшиж байна.

3.2 Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй эрх зүйн орчин

Иргэний нисэхийн үндэсний төвийн харьяа Өвөрхангай нисэх буудал нь 1957 оны 5 дугаар сарын 19 нд байгуулсан байна. Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд “Засгийн газар нь төрийн өмчийн бүрэн бүтэн байдлыг Улсын Их Хурлын өмнө хариуцах бөгөөд энэ талаар дараах бүрэн эрхтэй, хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өмчит хуулийн этгээдийг байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах тухай шийдвэр гаргах, түүний дүрмийг батлах;..” гэсэн заалттай нийцэж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын “2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 4.4.10-т “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн засаглалыг олон улсын жишигт нийцүүлэх, газрын хууль тогтоомжийг төрийн байгууламж нэгдмэл байх зарчим болон өмчийн эрх зүйд нийцүүлэн боловсронгуй болгоно.” гэж заасан байна. Энэ хүрээнд 5440413 м2, 48825426,0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий газрыг байгууллагын эзэмшилдээ бүртгэн авч тайландаа тусгах арга хэмжээ авсан байна.
Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” тогтоолын 1.3. “Төрийн болон орон нутгийн өмчит, тэдгээрийн оролцоотой аж ахуйн нэгж, байгууллагын дотоод зохион байгуулалтын бүтэц, чиг үүргийг оновчтой тодорхойлж, орон тоо, чиг үүргийн давхардлыг арилгаж, төсөв, зардлыг хэмнэсэн байхаар шинэчлэх, удирдлагын цалин хөлсийг орлого, үр ашигтай нь уялдуулан, үйл ажиллагааны чиглэл, цар хүрээ, түвшин зэргийг харгалзан нэг хэлбэр, нийтлэг жишгээр ангилан тогтоодог зарчимд шилжих, цалин хөлсийг нэмэгдүүлэхгүй, шагнал, урамшуулал олгохгүй байх, зочин төлөөлөгч хүлээн авах, бэлэг дурсгал (цүнх, календарь, мэндчилгээ г.м)-ын зардлыг гаргахгүй байх;”-д заасны дагуу дотоод зохион байгуулалтын бүтэц орон тоо өөрчлөгдөөгүй байна. Элдэв шагнал урамшуулал олгоогүй, зочин төлөөлөгч хүлээн авах, бэлэг дурсгал (цүнх, календарь, мэндчилгээ г.м)-ын зардал гаргаагүй байна.
Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд өөрчлөлтүүд ороогүй байна.

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого

Өвөрхангай Нисэх буудлын тайлангууд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөлөөс баталсан Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу бэлтгэгдсэн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	302.0	349.6	47.6
БХХО	0.0	0.0	0.0

Авлага	107.2	10.0	-97.2
Урьдчилгаа	0.0	0.0	0.0
Бараа материал	33800.9	29593.9	-4207.0
Үндсэн хөрөнгө	797287.9	700908.1	-96379.8
Биет бус хөрөнгө	48828888.1	48828481.0	-407.1
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө		1054.3	1054.3
Нийт хөрөнгийн дүн	**49660386.1**	**49560396.9**	-99989.2
Өр төлбөрийн дүн	200.0		-200.0
Богино хугацаат өглөг	200.0		-200.0
Урт хугацаат өглөг			0.0
Эздийн өмч	48825426.0	48825426.0	0.0
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	99634.8	99634.8	0.0
Хуримтлагдсан ашиг	735125.3	635336.1	-99789.2
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	**49660386.1**	**49560396.9**	-99989.2

Касс дахь бэлэн мөнгөний үлдэгдэлд байхгүй байна.

Банк дахь мөнгөний үлдэгдэлд харилцах дансанд байгаа 349,6 мянган төгрөг байна.

Шалгагдагч байгууллагын 349,6 мянган төгрөг Өвөрхангай аймгийн Голомт банкинд байна.

Авлагын үлдэгдэлд хувь хүнээс авах авлага 9966 төгрөг байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 29.6 сая төгрөг болж 4.2 сая төгрөгөөр буусан нь АН-2 онгоцны төмөр их бие бараа материалын дансанд бүртгэлтэй байсныг ИНҮТ-ийн 2021-08-12 А/299 тоот тушаалаар АН-2 онгоц бүртгэлээс хассанаас шалтгаалжээ.

Тайлант онд худалдан авалтаар 15.6 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, балансаар систем хоорондын тооцоогоор хүлээн авсан 10.2 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө байна. Нийт 25.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэн байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэлд 29.6 сая төгрөгийн бараа материал байна. Энэ үлдэгдлийн 27,5 сая төгрөг нь ИНЕГ-ын онгоцны шатахуун буюу, 10.1 тн ТС-1 нөөцийн шатахуун юм.

Оны эцэст 2.8 сая төгрөгийн шатахууны.худалдан авалт хийж бараа материалын нөөц үүсгэсэн нь технологийн асаалт хийдэг моторууд болон сумлагаа хийх машин техникийн байх ёстой шаардлагатай нөөц шатахуунууд юм байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл өссөн буурсан нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

Үүнд үндсэн хөрөнгийн шинээр 15,6 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдан авсан, 10,2 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг балансаас баланст шилжүүлж авсан, 28.3 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг акталсан байна.Тухайн жилд байгуулсан элэгдэлтэй холбоотой үндсэн хөрөнгө буурсан байна.

Үндсэн хөрөнгөөс ТӨБЗГ-ын 2021 оны 325 дугаар тогтоолоор нийт 28.3 сая төгрөгийн өртөгтэй, 27.9 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэлтэй 24 ширхэг хөрөнгийг акталжээ.

Биет бус хөрөнгө өсөөгүй боловч, Богд сумын цагаан хаалганы дэргэдэх газар 72000 м.кв газар шинээр авсан бөгөөд үндсэн хөрөнгөд бүртгүүлэх хүсэлтээ ТӨБЗГ болон ИНҮТ-ийн Өмч хамгаалах комисст явуулсан байна..

Урт, богино хугацаат өр төлбөр гараагүй байна.

3.4. Техник, эдийн засгийн үзүүлэлт, зорилтот түвшний гүйцэтгэл

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 3, 20 дугаар зүйлийн 20.1.3-д заасны дагуу Өвөрхангай Нисэх буудлын үйлдвэрлэл, санхүүгийн төлөвлөгөө боловсруулж, зохих байгууллагаар батлуулж, биелэлтийг хангах үүрэгтэй. Гэвч тогтмол нислэггүй тул тогтмол орлого байхгүй.

ИНҮТ-ийн 2021 оны 4 дүгээр сарын 5 ны өдрийн шийдвэрээр Нисэх буудлын 2021 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг баталсан байна. Тайлант оны нийт орлогыг 0.8 сая төгрөгөөр, нийт зардлыг 953.3 сая төгрөг байхаар тогтоосон байна.

Өвөрхангай нисэх буудлын 2021 оны 11 сарын 3-ны дугаар шийдвэрээр 2021 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшинг 949.9 сая төгрөгөөр тодотгосон байна.

Гүйцэтгэлээр 1.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, 911.6 сая төгрөгийн зардал гарган, 99,8 сая төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

Нийт орлогын гүйцэтгэл 0.8 сая төгрөг болж төлөвлөснөөс 1.3 сая төгрөг буюу 162.5 хувиар давсан нь голлон нөлөөлсөн байна. Тус нисэх буудал нь тогтмол нислэггүй тул захиалгат нислэг үйлдэгддэг байна.

Нийт зардлын гүйцэтгэл 949.9 сая төгрөг болж, төлөвлөснөөс 911.6 сая төгрөг буюу 95.96 хувиар дутуу гүйцэтгэлтэй байна. Энэ нь төсвийн хэмнэлтийн горимд ажилласан нь гол нөлөө үзүүлсэн байна. Хэмнэлтийн горимд ажилласан боловч, 7 сая төгрөгийн онгоц акталж устгасан нь төсвийн гүйцэтгэлд томоохон нөлөө үзүүлсэн .

Их засвар, хөрөнгө оруулалт, техник зохион байгуулалтын арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу 4 нэр төрлийн гэрээт ажилд өөрийн эх үүсвэрээс 22,4 сая төгрөгийн зардлыг санхүүжүүлсэн байна.

Тайлант онд цэвэр алдагдал 99,8 сая төгрөг болж байгаа нь үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал нөлөөлж байна.

4. Аудитын тайлан

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Өвөрхангай Нисэх буудлын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд аудит хийж аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад Өвөрхангай Нисэх буудлын холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Дөлгөөнхайрхан-Уул Аудит ХХК-ын аудитор С.Долгорсүрэн гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д. Гансүх, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.
Өвөрхангай Нисэх буудлын 2021 оны санхүүгийн тайланг Өвөрхангай аймгийн аудитын газарт 2022 оны 03 дүгээр сарын 01-ны өдрийн 12 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Дотоод хяналт

Өвөрхангай Нисэх буудлын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна гэж үзсэн.

Тус Өвөрхангай Нисэх буудлын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

ИНЕГ-ын дотоод хяналт аудитын албанаас жил бүр бүх салбар нэгжүүддээ нэгдсэн хуваарь графикаар хяналт шалгалт хийгддэг. 2021 оны 11 сард ИНЕГ-н ДХА-аас шалгалт хийгдсэн байгаа.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

4.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн аудитын зорилго оршино.

Өвөрхангай Нисэх буудлын 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

4.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр орлогыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны орлогын 923,9 сая төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 13,8 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

5. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын

талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

5.1 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар нь 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т тус тус тусгасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Өвөрхангай Нисэх буудал нь тайлант онд нийт 827231,9 мянган төгрөгийн 102 мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулахаас 102 мэдээллийг ил тод байршуулж 1 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

5.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

6. Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж, акт, албан шаардлага гараагүй байна.

7. Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар тус байгууллагын акталж данснаас хассан хөрөнгийн устгалын актад анхаарал хандуулах .

8. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар алдаа зөрчил илрээгүй бодно.

Залруулагдаагүй алдаа зөрчил байхгүй тул **Зөрчилгүй** дүгнэлт өглөө.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР Д.ГАНСҮХ

БЭЛТГЭСЭН: ДӨЛГӨӨНХАЙРХАН-УУЛ

АУДИТ ХХК-ИЙН АУДИТОР Ф.ДОЛГОРСҮРЭН

2022 ОНЫ 03 ДУГААР САРЫН 09-НИЙ ӨДӨР